

THESES ALIQVOT
PHILOSOPHICÆ.

QVAS

AVSPICE ET PROPITIO NUMINE,
INGENVI ADOLESCENTES E COL-

LEGIO Salvatoriano hac vice emittendi, & rude

Philosophicâ donandi, in quadrimi progressus

specimen, publice pro virili propugnabunt *Andreas*

pols ad diem IVLII Anno DOM.

1632 horis & loco solitis

Præside ALEXANDRO MONROO.

EDINBURGI,
Excudebat Ioannes Wreittoun. 1632.

NOBILISSIMO &

AVGVSTISSIMO DOMINO

D.

CAROLO SETONIO

FERMELODVNI AMPLISSIMO COMITI

& ILLVSTRISSIMO BARONIDE FYVIE

&c. Patrono & Mœcenati suo plurimum colendo. S.

DE M. anni Versaria Philosophantium vertigini, & virosa pro-
lis Cadmeia prurigini (Ampliss. Gomes) factum aliquem
philosophicum scena serviendum niteremur obtrudere; ex al-
to affulsit Horizonti nostro eximia illa tua Nobilitas, ut sta-
tu tuo placidissima portus; arrisit gnomeni nostro inclita
tua amplitudo, ut Cynosura fausti tutissima cursus; quæ, ut
novi sideris fulgore, cum in regionis illis, semestri, Polo sub
Arctoo damnata, resocillati; aut cum Hypolito a rapidis equis huius avi dis-
cerpto redintegrati, escholarum situm in serenissimum tendimus cælum; ex araneorum
cactu in salubrem prodimus solum; & e musarum sinu factum hunc in turbidum
Criticorum fundimus salum: qui licet proletarius appareat & simplici stilo
vestitus, tuo tamen Umbone, ut Tritonidis agide tectus, Rhinocerotum rostra,
scolorum morsus, lividorum virum, humilesq; susurros, ridebit & desuper des-
piciet: Verum pede represso, lutea sua suppellex illos conscium, erumpebat partus
hic, radiantia tua lumina (Nobiliss. Heros) suspicere; non aude-
bat tam crasso filo angusta tua supercilia salutare; donec heroi-
ca illa comitas, & generosa affabilitas, quæ nos in iisdem mu-
sarum satis tecum una milites, in iisdem Heliconum pratis una colludentes
amplecti non dedignatus es, illi in tantum securitatis asylum confugere, in tam
amplum serenitatis auspiciis confluere non tam precepisset quam persuasisset,
immo nos & illum protraxisset. PRODEAT igitur in publicum tenuis hic nos-
ter partus, rumpantur licet illa Cothro; cingatür licet multorum caput bel-
luis; almae tuas manus exosculetur, & tam patula recubet sub tegmine Fagi.
Es enim tu (Ornatiss. Domine) si vllus unquam alius, AUTARXUS ille, in quem
omnes opes pleno diffudit Copia cornu; in quem omnes dotes soluto profudit gra-
tia sinu: quas adeo eminentes, & in tam sublimi sphaera lucentes, nos grato a-
nimo suspicere latamur, libare veremur; Res tamen amœnitatis sublatis Regium
hoc tuum Pomarium non gravamur, lapsantibus licet gradibus, perlustrare.
Heroicum hoc tuum Palatium non cunctamur, incultis licet cothurnis ascen-
dere.

dere. Sic lato licet luteo pede progressi, En statim te (Sereniss. Comes) raris na-
tura rosis redimitum, flavis fortuna floribus faneratum, regijs Heroum Auleis
ornatum, amans virtutum gemmis insignitum, non sine stupore miramur: En
te tam antiquissimo stemmate, & augustissima progenie oriundum intueri mo-
ramur. Quam illustris & regia est illa SETONIORVM domus, cuius tu in-
ter alios unus es & lucidissimus Phœbus, qua tanquam arbor altissima quam
longissimè augustissimos ramos Nobilissimos Heroas in omnes huius Regni
plagas, ut totidem fulgentes Scotiæ stellas, extendit & egerminavit; inter
quos meritissimus tuus Veneranda memoria pater ut candidissimus super un-
decim annos supremi Senatus enituit in Scotia Præses, ut consultissimus supra
quadecim annos emicuit regni Cancellarius, hinc usque super sidera notus,
Qui tot sustinuit, & tanta negotia solus.

— Vitioque remotus ab omni,

Qui nihil invitâ dixit, fecitve Minervâ.

Cuius recens adhuc Prudentia, Probitatis, Temperantia &c. spirat fama, vi-
vis admiratio: Cuius aurea mens omnium linguarum gnara, omnium disci-
plinarum plena, omnium virtutum Pandora tam felici & ubere ingenio sci-
entias, artesque omnes ita hauserat & expresserat, ut nihil penitus ignorasse vi-
deretur: iuris labyrinthos tam ingeniose penetrabat, ut veterum laudem non
face adæquaret, & Recentium industriam facile superaret: Hoc Scotigenum
lumen, Hoc Musarum Charitumque decus, cuius gesta sunt laudanda Cedro & le-
viseranda Cupresso, suprema huius Regni Munia, Mortalemque hanc vitam
simul, sobrie exuens & deponens, in aterna dignitate solum, aternaque beatitu-
dinis gloriam Curru Triumphali accitus est & evehctus. Hæc fuit illa Augustis-
sima propago (Inclite Comes) cuius tu aureus es & spectatissimus surculus,
læta spes & flos, mira tanta familia progenies, Vita tanti parentis effigies, in
qua ætæ nos maiorum tuorum vigent imagines, vegent honores, es enim foris
honor, ore lepos, vultu melos, mente serenos, & in roseis sedet tibi Suada label-
lis; ecce quam pulchrum in te nacta est virtus hospitium, ecce quam purum in
te sortita est Græcia domicilium; tibi nascenti puero casta favit Lucina; egregi-
is te dotibus abunde ornavit natura; plurimis te opibus affatim accumulavit
fortuna, & tibi etiam in cunis admorunt vbera Musa. Quot (precor) sunt
fulgentia Cæli sidera, Nobilissima huius regni lumina sub quorum tegimen-
te tutelam a prudentissimo tuo patre traditus es & commissus; quot (precor) sunt
lucidissima stella, fragrantissima lilia, Nobilissima tue Sorores, inter quas ful-
ges & flores Unicus Sol & Rosa, ut plene indigat Regi tui Nominis Anagrā-
ma. Ad hæc, quam pia & provida fuit & luma illa patris tui nunquam satis lau-
datis cura, qui in ipso mortis confinio tui custodiam & curam vigilantissimam
viris, obsequentiissimam tuis servus serio commisit & commendavit; qui sanda-
lis laterique tuo per triennium penè, in Collegio hoc nostro Salvatoriano diu
noctumque nusquam non adhaerunt Vides hic te ipsum (Clariss. Comes) tot am-
plissimis Comitibus a fronte fulcitum; tot serenissimis sororibus a latere comi-
tatum; tot fidelissimis famulis a tergo munstum: Vides te tot Natura donatum
ornatum, tot Fortunæ muneribus stipatum; tot Pieridum calamus super astræ
latum: quæ tamen floridissimas amantissimæ veris tuis gemmas non ideo liba-
mus, ut ad Narcissi illius fonticulum a nobis quasi abductus impensius te dili-

gas, & admireris, sed ut ad Socratis potius speculum conversus paternas virtutes continuo amuleris, & assequaris, in sublimius illud gloria & dignitatis, ad quod genitus es, fastigium grasseris & eveharis: Utq; sic in excelsis honoris tui olympo coruscus fulgeas praesidium & decus omne tuus: En (Generose Heros) tua navis in alto est, hoc age, entibi monstrata via est, & gratia patris Pseris tentanda modis. Perge igitur (Magnifice Comes) vivido illo animi tui vigore, expressa paterni vigoris idea, in fulgido illo honoris tui solio indies splendescere. Perge (quod precamur) insplendida illa gentis SETONIANÆ sphaera, ut serenus & lucidissimus Phœbus diu fulgescere; floreat sic, & serus fiet tuus honos, & gratia & vax. Sic nos tennes Musa vegeto tuo, ut Asiæ nostri clypeo protecta; Pegasei tui, ut Bellerophontis nostri alis velata; penetrantibus tuis, ut Apollinis nostri radiis collustrata; conquiescemas secunda, congratulamur immunes, & sublimi feriemus sidera vertice. Nos igitur (Illustriss. Comes) ut tua obsequentissima Solsequia solarem hunc vultus tui, nunc in nos humiles Musas micantibus radiis reflexum sparsis foliis passisq; palmis amplectentia absterse (ut vides) squalore in altum surrigimus, foliis humum spargimus, ad te aureum & unicum nostrum iubar recurrimus, & factum hunc tibi ornatissimo nostro Phœbo ut & idem veri amoris & submissionis nostra tesseram dicere congratulamur. Accipere igitur (Ampliss. Heros) fronte qua soles serena pumilum hunc partum tuo honori dicatum, pusillum quidem, plena tamen observantia penicillum, Eum lucis tua Zephyro perfunde, amplitudinis tua praesidio protege, celsitudinis tua clavo promove: ut sub tuo patrocinio irrisorum sanuas retundat, araneorum telas refringat, & medio lœviorum agmine recto incedat gradu, sano subsistat talo. Sic nos ad omne obsequium mancipati DEVM Opt. Max. anxiiis ferisq; suspiriis comprecabimur ut te omni-bonorum copia indies adaugeat; omnium virtutum Panoplia magis magisque adornet; Te, ut prius patrem tuum, prole beata beet, ut tuo praclaro nuper coniugio benedicat; Et tandem Patrem luminum oramus, ut te certum sed seruum annis & honoribus plenum evehat in Cælum celestis & Iovis Armiger ales.

Vale.

Tui honoris studiosissimi & ad
omne obsequium paratissimi.

IOANNES SINCLARVS.

Alexander Symmerus.

Andreas Scotus.

David Clericus.

Gulielmus Duninus.

Georgius Grangerus.

Ioannes Alexander.

Ioannes Lyndesius.

Ioannes Monrous.

Ioannes Nicolaus.

Ioannes Sylvius.

Patricius Iamesonus.

Robertus Daulinus.

THESES LOGICAE

I.

Potentia intellectiva, vitali influxu & specie impressa elicit in se speciem expressam, qua objectum in esse representativo, vel formaliter solum, vel effective etiam, refert potentia, & cum potentia in esse cognito conjungit; qua idcirco ratione potentia impressa, ratione objecti expressa dici potest.

1. Habitus formaliter non repræsentat objectum, sed in actum quo acquiritur inclinat: species intelligibilis repræsentat non formaliter, sed effective, formando non objectum sed repræsentationem objecti: species expressa objectum in speculabilibus formaliter solum, in operabilibus effective etiam refert.

2. Ergo conceptus formalis est internus terminus intellecti-
onis, vel de re speculabili tantum, vel etiam de re operabili; si prius, est verbum mentis tantum; si posterius, est etiam idea seu exemplar; hoc refert intellectui objectum effective; illud formaliter solum.

3. Duplex igitur est intellectus practici causalitas, formalis nempe & effective; hæc, ratione termini externi quem format; illa, ratione potentia quam informat.

4. Terminus igitur internus practicus seu idea est principium formale cognoscendi terminum externum, & actuale, intellectum non quoad exercitium simpliciter, cum ad hoc indigeat etiam intellectus voluntate, sed quoad specificationem in productione effecti determinans.

5. Denominationum logicarum alia sunt extrinsecæ, a conceptu interno mentis desumptæ, ut esse abstractum, comparatum, prædicatum: alia intrinsecæ, conceptui externo impositæ, ut esse universale, esse genus, esse speciem; quæ se invicem præsupponunt, & quarum posteriores sunt objecta priorum, & priores causæ effectrices posteriorum.

II. Habitus intellectnalis, cujus actus ex se non est activus, nec de re operabili; sed nuda & formalis representatio objecti, est pure
specula-

speculativus: cuius verò actus non est nuda speculatio sed activa aut effectiva objecti representatio, aut de re operabili, est pure practicus.

1. Cum quidam fidei actus non sint rei effectivi, nec ex se in cultum divinum directivi; sed incitativi solum, idq; consecutive, & ex contemplatione immensæ bonitatis & excellentiæ illius objecti, quod ex se speculabile est tantum; sequitur Theologiam habitualement non esse pure practicam, nec systematicam esse unam disciplinam quoad diversum procedendi modum; quod Theologiæ dignitati non derogat, sed ejus eminentiam indicat.

2. Licet Logica finem modis sciendi ulteriorem habeat, & actum aliquem modo speculativo eliciat; cum tamen omnis ejus actus formalis sit de re operabili, & modorum sciendi effectivus; sequitur Logicam esse pure practicam.

III. *Sicut cognitio intellectiva in homine, potentiam aut habitum presupponit, a quo eliciatur: ita objectum potentia vel habitus cognitionem postulat a qua representetur.*

1. Si igitur notio logica sit ens rationis, Quis neget eam aliter fieri quam a proprio suo actu, & cognitione a qua ratione intellectus, in esse repræsentativo, & ratione ipsius actus, in esse essentia repræsentatur?

2. Ergo nisi ideam logicam lumen quoddam mentis esse negemus, quo intellectus notionem logicam ab eo repræsentatam cognoscit, aut non esse notionis secundæ effectivam affirmemus, sequetur notionem logicam non esse, nisi dum mente concipitur; nec quidquam aliud esse: syllogismum concipere, quam eum efficere; hinc secunda notio, dicitur secunda intentio, denominatione extrinsecâ, ab intentione formali per quam cognoscitur, & cognita efficitur.

3. Non per emanationem a suis fundamentis, nec per physicam

1. Actus ex se directivus, aut effectivus objecti, est vere practicus.

2. Operatio intellectus actiones voluntatis dirigens, aut notiones secundas juxta regulas Logicæ in ipso intellectu fabricans, est ex se practica; nec eadem est ratio actus voluntatis & intellectus practici, hic enim, est practicus, ille, praxis.

cam consequutionem ab actibus mentis resultant relationes rationis, nec rebus in esse cognito sine novo mentis conceptu conveniunt, sed artis effectiorem per se terminant, ut sint ~~verba~~, quod necessario censendum putamus, nisi entia rationis esse entia realia dicamus.

IV. *Universale est unum aptum inesse multis.*

1. Natura a differentiis contrahētibz præscita est in se indivisa.

2. Cum vnitas formalis naturam in quovis statu consequatur, vnitas quæ illi per præscisionem intellectus convenit, non est vnitas formalis, nec vlla alia illi in statu contractionis conveniens.

3. Per abstractionem intellectus, naturæ convenit nova vnitas, quæ prius in natura non fuit, quæq; vnitas præscisionis dici solet.

4. Ergo vnitas præscisionis est ens rationis, per præscisionem intellectus, naturæ in tali statu conveniens. hęc, per actionem intellectus comparativam; illa, per abstractivam, naturæ convenit.

5. Universale per abstractivam intellectus operationem factum, nec genus est, nec species; huiusmodi enim denominationes sunt vniversalis per operationem comparativam facti.

6. An non Suariorum Smiglecio &c. præferri veniant illi, quos ^{hac} non pudeat tam sublimes Philosophos immerito in scenam (quasi vero) tanquam ignorantia notæ inuitos obtrudere.

V. *Solum ens finitum & completum in recta serie predicamentali locum habet.*

1. Substantia prædicamentalis est totum potentiale, omnes inferiorum perfectiones in actu confuso, seu in potentia logica quæ talem actum non excludit, includens.

2. Quæ in categoria substantiæ, vel in alia quavis categoria situm habent, & se includunt & excludunt: inferiora a parte rei includunt superiora; & superiora per rationem involvunt inferiora. se invicem rursus excludunt, quatenus præscise, & sub propriis suis conceptibus formalibus concipiuntur.

3. In conceptibus objectivis entium prædicamentaliū duplex conceptus formalis reperitur: vnus extrinsecus, ex parte intellectus; alter intrinsecus, ex parte ipsius objecti: non prioris, sed posterioris ratione a se invicem distinguuntur gradus categorici.

4. Differentia præscise concepta e recta serie categorica excluditur, & ratione speciei, quam intrinsece in suo gradu constituit, & respectu generis, cuius potentiam extrinsece ad modum adiacentis perficit.

5. Differentia naturam in esse essentiæ constituit, & substantiam eam in genere substantiæ complet.

6. Natura substantialis creata sine substantia in ratione naturæ est completa, in genere substantiæ incompleta.

7. Ergo substantia est modus substantialis, substantiam prædicamentalem in esse existentiae complens.

VI. οὐσία δ' ἐστὶν ἡ μὴ τὸ καὶ ὁ ποκείμενός τινος λεγέσθαι, μὴ τὸν ὁ ποκείμενον τινὶ ἐείναι. Arist. lib. cat.

1. Prima substantia creata a modis existendi non singularitatem, sed sui incommunicabilitatem possidet.

2. Quod suppositum seu persona naturæ substantiali creatæ superaddit, non est individuatio naturæ; nec accidens aliquod prædicamentale; sed est modus substantialis, ab ea a parte rei distinctus.

3. Ergo substantia a natura substantiali creatâ est separabilis.

4. Humana natura in CHRISTO non est persona, nec per se sed per substantiam in-creatam subsistit, per quam duæ naturæ fiunt vnum suppositum in esse suppositi.

5. Quod igitur CHRISTUS sit *hic homo subsistens*, provenit ex parte vtriusque naturæ tam divinæ, quam humanæ; dicitur enim *hic homo* a principio individuationis humanæ naturæ; & dicitur *subsistens* a substantia divinæ naturæ per communicationem idiōmatum.

6. Licet humana natura in **CHRISTO** modo naturali existat, modo tamen super naturali subsistit.

7. Quam-vis subsistentia per quam humana natura in Christo subsistit, ubiq; sit; non tamen inde sequitur humanam naturam ubiq; subsistere; nisi modum infinitum rei finitæ proportionatum esse admittamus; subsistit quidem pars corporis per subsistentiam totius, non tamen inde sequitur partem toti in existendo coextendi.

VII. Enuntiatio formalis non in actibus apprehensivis sed in iudicativo consistit formaliter.

1. Actus intellectus enunciativi est simplex ab affirmativo & negativo abstrahens, licet attributum cum subjecto componat.

2. Enuntiatio tamen negativa est præsuppositive affirmativa, & affirmatiue negativa.

3. Prædicatum per negationem, quoad esse affirmativum, a subjecto separatur; quoad esse negativum, cum subjecto copulatur.

4. Affirmationem & negationem esse conceptus formales, obiectivos, differentias, & species enuntiationis, asserere non dubitamus.

VIII. Veritas cognitionis sita est in adæquatione conceptus formalis cum conceptu obiectivo, prout est conceptibilis.

1. Cum verbum mentis, quatenus est qualitas in facto modaliter distinguatur a conceptu formali, quatenus est actio in fieri veritas cognitionis in actu intelligendi in facto est posita.

2. Actus intelligendi in fieri, cum sit via ad cognitionem in facto, veritatem cognitionis non participat, nisi quatenus est vera in rei cognitionem tendentia.

3. Species intelligibilis non est vera formaliter, sed effective; nec lumen intellectuale aut habitus illud perficiens proprie & formaliter cognitionis veritatem obtinent, sed radicaliter solum quatenus in veram rei cognitionem inclinant.

4. Ergo veritas cognitionis formaliter in intellectu prius non est, quam intellectus in actu cognoscendi sit posita.

IX. Abstractiva hominis cognitio ex vera in falsam, aut contra, transire potest, salva ipsius cognitionis natura, non autem intuitiva.

1. Mutato cognitionis abstractivæ objecto mutatur ejus veritas aut falsitas, salvo manente judicio.

2. Veritas vel falsitas cognitionis nihil intrinsecum cognitioni superaddit, sed concomitantiam objecti denotat.

3. Cognitio Dei, sive simplicis intelligentiæ (vt loquuntur Theologi) sive visionis sub abyssu æternitatis suæ omnes temporum differentias involvens, semper manet vera, & immutabilis, quamvis objecta ejus secundaria in suis temporum differentiis sint mutata.

4. Cognitio simplicis intelligentiæ creaturarum in Deo, est vera, a creaturis tamen haud mensurata; at practica cognitio visionis creaturarum in Deo, proprie non dicitur vera sed creaturarum mensura.

X. Sicut judicium præmissarum ad judicium conclusionis elicendum concurrit, ita objectum judicii præmissarum ad objectum judicii conclusionis cognoscendum conspirat, & qualitates præmissarum ad qualitates conclusionum determinandas conferunt.

I. Cognitio præmissarum non forma jectiva à præmissis liter, nec per emanationem, sed effective per applicationem elicitur conclusionis judicium.

2. Quando præmissæ objectivæ in syllogismo probabili, vel demonstrativo statim ab intellectus acie non penetrantur, judicium conclusionis non nisi aliquo temporis in

1. Variato cognitionis intuitivæ objecto, variatur non solum ejus veritas aut falsitas, sed etiam actus judicativus circa objectum illud versatus.

2. Veritas tamen vel falsitas cognitioni intuitivæ nihil magis intrinsecum addit quam cognitioni abstractivæ.

1. Si quis sit defectus in præmissis, idem in conclusionē redundabit, propter mediæ connectionem in utraq; præmissarum, à cujus perfectione in una si deficit altera, deficient etiam & conclusio, cum hæc deteriore præmissarum partē necessario consequatur.

2. Hinc sequitur perfectionem accidentalem

1. Conclusio objectiva à præmissis objectivis in essendo effective, in cognoscendo formaliter dependet.

2. Ratio formalis cognoscendi præmissas objectivas, est ratio formalis cognoscendi conclusionem, licet illis sit intrinseca, & vt quod & vt quo, huic vero extrinseca vt quod, & intrinseca vt quo.

1. Si quis sit defectus in præmissis, idem in conclusionē redundabit, propter mediæ connectionem in utraq; præmissarum, à cujus perfectione in una si deficit altera, deficient etiam & conclusio, cum hæc deteriore præmissarum partē necessario consequatur.

2. Hinc sequitur perfectionem accidentalem

tervallo elicitur.

3 Ex fortiori, vel evidentiori præmissarum applicatione, fortius & evidentius elicitur conclusio.

4 Citius elicitur conclusio demonstrativa, quam probativa, idq; virtute clarioris mediij, & fortioris applicationis principiorum, è quorum sinu effluit conclusio objectiva.

5 Citius elicitur conclusio formalis ex testimonio divino, quam ex humano, & impossibile est, quod ad eundem specie assensum fidei elicendum, eadem facilitate, eodemq; pondere, & tempore simul concurrant testimonium divinum & humanum.

3 Vno eodemq; actu in præmissas & conclusionem fertur intellectus, siquidem vno eodemq; actu in lumen & colorem fertur visio.

4 Remotis obstaculis, simul tempore cognoscuntur, præmissæ & conclusio, prioritate tamen naturæ, & prioritate subsistendi consecutionis ante conclusionem cognoscuntur præmissæ.

5 Qualis est ratio cognoscendi conclusionem, talis est assensus conclusioni adhibitus.

6 Quæ per necessariam consequentiam ex sacra Scriptura deducuntur, creduntur.

ralem vnius præmissæ imperfectionem alterius in conclusionem non tollere.

3 Effectus causarum naturaliter agentium, nequit esse vitiosus, nisi defectus aliquis in ipsis causis præcedat remotis impedimentis.

4. Non tamen ita se res habet in causis libere agentibus a quibus perfectis manentibus manare potest effectus vitiosus, quæ differentia inde provenit quod causa naturaliter agens, effectum quam perfectum potest, producere intendit, quod non præstat causa quæ non necessario, sed libere agit,

THESES ETHICAE.

I.

Ita se habet principium ad conclusionem in speculabilibus, ita se habet finis ad media in moralibus.

1. Sicut vñs per applicationem principiorum speculabiliū ad conclusionis productionē confert, ita *ovulgnos* per propositionem finis ad conclusionum de medijs effectiōnem conducit.

2 Vt

2. Vt se habent intellectus & scientia in speculabilibus, ita se tenent *synderesis* & prudentia in moralibus.

3. Synderesis, seu habitus principiorum moralium, finem vniuersalem indigitat, & voluntati amplectendum offert: Prudentia vero media perveniendi in finem, præsupposita finis ratione, discernit, & voluntati eligenda proponit.

4. Ratio dijudicandi media est finis, & prudentia sub ratione finis de medijs vt idoneis deliberat.

5. Objectum prudentiæ est medium vt *quod*, & finis vt *quo*.

6. Voluntas, ductu habitus principiorum moralium, appetit finem: & virtus moralis in voluntate ea, quæ in finem ducunt per applicationem habitus principiorum, exequitur, quatenus nempe in ijs ratio finis invenitur.

7. Conclusio speculativa est vniuersalis, à conditionibus singularibus liberata; Conclusio moralis est singularis, & a circumstantijs constituta.

II. Suppositum rationale, ex intima potentiarum cognoscitivarum, & appetentium in eadem anima radicatione, objectum vt sibi conveniens cognitum, in instanti, & per concomitantiam appetit, renuit, aut saltem sese suspendit.

1. Tam arcta est inter intellectum & voluntatem in eadem radice sympathia vt quamprimum intellectus objectum vt conveniens percipit, idem è vestigio appetat, eligat, renuat, aut sese suspendat voluntas.

2. Indifferentia moralis in actibus voluntatis, non ex formali, sed ex objectiva iudicii rationis indifferentia dimanat.

3. Intellectus motione objectiva voluntatem excitat ad appetendum, & voluntas motione imperativa intellectum movet ad iudicandum.

4. Prævia objecti cognitio est necessaria ad volitionem conditio, & sequens volitio est necessaria cognitionis exequutio, ob radicalem sympathiam & concomitantiam, quam inter se habent horum actuum potentia in eodem principio.

5. Fides salvifica intellectui inest subjective, voluntati & inferioribus animæ potentijs effective.

6. In instanti quo promissiones Evangelicas voluntati applicat fides infusa, in eadem vt sibi salutiferas inclinat voluntas renata.

7. Fides

7. Fides est & principiorum, & conclusionum Evangelicarum habitus.

8. Conclusio e sacra Scriptura a non renato illata, siue universalis sit, siue particularis, speculativa est, non practica, per naturam cognita, non ad salutem credita.

III. Quando mobile ab uno termino recedit, ut ad alium accedat, terminus a Quo, non est finis illius motus, nec illud mobile excitat, ut a se recedat, sed terminus ad quem, ut ad se accedat.

1. Malum non movet voluntatem nisi virtute boni, cuius ratione odio habetur malum.

2. Ratio actus voluntatis in odio mali est amor boni: ideo enim odio prosequimur malum, quia privat nos bono amato.

3. Vera & realis est motionis voluntatis ratio, licet fictum & falsum sit intellectus practici objectum, quo excitatur voluntas.

4. Ad realem tamen voluntatis actum, necesse est præcedat verus & realis actus in intellectu.

5. Quamvis ipsum voluntatis objectum possit esse apparens & in se malum; ratio tamen voluntatem movens nequit esse apparens, aut mala.

6. Adæquata ratio voluntatis motiva est bonitas divina, omnes bonorum particularium rationes in se eminenter continens.

IV. Actio a voluntate elicitæ, est intrinseca, & voluntaria in objectum tendentia, & actuum aliarum potentiarum in homine quo ad exercitium motiva.

1. Non per speciem impressam, nec secundum esse repræsentativum fertur voluntas in objectum; sed ad modum naturalis tendentiæ in objectum ab alia potentia representatum.

2. Licet omne objectum specificet actum, omnis tamen actus non repræsentat objectum.

3. Voluntas tendit in objectum extra se, ab intellectu per repræsentationem attractum intra se.

4. Per actionem moralem potentia unitur fini, & fine fru-
itur potentia.

1. Actus inferioris potentiæ ab ~~actibus~~ superioris potentiæ, est volitus ut objectum, & causatus ut effectum.

2. Actus ab ipsa voluntate elicitus & si sit ad modum effecti non tamen est ad modum objecti.

3. Actuum moralium in homine, alius extrinsece tantum alius intrinsece est voluntarius

5. Per beatitudinem formalem, beatitudo objectiva cognoscenti vnitur & ab appetente fruitur.

6. Beatitudinem formalem supernaturalis patriæ non solum in beatifica visione summi boni objectivi in intellectu, sed præsertim in sedata ejus fruitione in voluntate, cum sanioribus ponendam esse censemus, cum quietatio intellectus (si sic loqui liceat) a fruitione voluntatis dependeat.

7 Sicut summum malum formale in intellectu inchoatur, & in voluntate consummatur, ita summum bonum formale est in intellectu inchoative, & in voluntate consummative.

8. Cum actus moralis exterior sit actus interni fructus, ab eo quoad specificationem, & exercitium dependens, beatitudinem formalem in internis non vero in externis animæ actionibus formaliter esse locandam, censemus.

V. Intellectus practicus in eodem objecto, unam tantum conformitatis rationem in sensu diviso, plures autem convenientia aut disconvenientia rationes in sensu composito invenire potest.

1. Idem objectum conveniens & disconveniens eidem appetenti esse potest, at conformè & disconforme eidem cognoscenti esse nequit.

2. Quæ intellectui conformia, voluntati disconvenientia esse possunt.

3. Intellectus practicus in suis actionibus non est liber.

4. Ob varias tamen convenientiæ aut disconvenientiæ conditiones quas in eodem objecto proponit intellectus si non formaliter, saltem radicaliter dici potest liber.

5. Nulla prava volitio in voluntate succedit, nisi erronea quædam cognitio in intellectu præcedat.

6. Primum peccatum in homine non ex aliquo defectu in causa prima, sed ex intrinseca

3. Quando ratio disconvenientiæ in objecto non obijcitur rationi, libertas specificationis aufertur voluntati.

4. Voluntas ducitur in universalem & ultimum finem necessitate specificationis, & libertate exercitij, nisi in patria.

5. In particularem finem, quâ finem necessitate specificationis, quâ particularem tam specificationis, quam exercitij libertate tendit voluntas; omnis enim intentio cujuscvis particularis finis est virtualis quædam

intellectus imperfectione in
cognoscendo, & a voluntatis
mutabilitate in volendo ema-
nasse censendum est.

dam appetitio felicitatis.

6. Voluntas non in intenti-
one finis, sed in electione medi-
orum ad finem est libera.

7. Libertas specificationis ex parte objecti, libertas vero ex-
ercitij ex parte actus, quem hic vel nunc elici quandoq; videtur
disconveniens, in voluntatem quadrat.

THESES PHYSICAE

I.

Scientia ab objecto scibili terminatur, & ab eodem
sub lumine principiorum specificatur.

1. Cognitio principiorum ad doctrinam sci-
entialem spectat, & intellectus ad scientiam quo-
ad doctrinam pertinet.

2. Objectum scibile est conclusio per medi-
um notificata, & ratio sub qua conclusio scitur, est objecto sci-
entiae in genere scibilis intrinseca, in genere rei extrinseca.

3. Conclusio in genere scibilis censenda non est vlla ratio for-
malis assentiendi, ne quidem vt *qua*, nisi objectum *quod* cum
objecto *quo* confundere velimus.

4. Vnitas specifica scientiae petenda non est ab vlla ratione for-
mali, quae dicitur cognosci vt *qua*, sed solum a ratione formali
sub *qua*, & vnitas ordinis scientiae totali, qua tali, est intrinseca,
& essentialis.

5. Plures passionis ab eodem specie principio fluentes, eo-
dem specie habitu, sub eadem ratione formali cognoscuntur.

6. Omnes conclusiones de motu Physico in Acroa. eodem specie ha-
bitu, eodemq; specie actu, licet pluribus actibus numero diver-
sis sciuntur. Quod necessario censendum putamus nisi scientias
partiales in scientia totali in infinitum multiplicari cedamus.

7. Cum habitus fidei ab actibus, non dependeat, sed pluri-
bus actibus & objectis idq; specie diversis respondeat, & pluri-
bus habitibus acquisitis aequivaleat; sequitur omnes Theolo-

giæ conclusiones esse eiusdem speciei, & ab eodem specie habitu cognosci.

11. *Materia & forma sunt duæ entitates essentialiter diversa habitudinem adeo intrinsecam ad se includentes, ut immediate per se ipsas in unum coeant, & unam completam essentiam ad modum potentia & actus componant.*

1. Vt forma est essentialiter actus ad materiam informandam ordinatus, ita materia est essentialiter potentia ad formam sinu suo fovendam instituta; ex quibus ab agente naturali unitis oritur compositum.

2. In educatione igitur formæ e potentia materiæ & in eiusdem vnione cum materia ad compositum constituendum, triplex consistit causalitas, vna causæ efficientis alia materiæ, & tertia formæ; prior est effectiua tantum, secunda est materialis seu passiva, & tertia dicitur formalis, quæ sunt harum causarum a se invicem, & compositi a singulis dependentia.

3. Eductio formæ, & eiusdem cum materia unio effectiua est efficientis causalitas.

4. Ergo est efficiendi extrinseca, & effecto intrinseca.

5. Est igitur causalitas efficientis & effectum & modus effecti; hic vt in effecto; illud vt ab efficiente.

6. Non tamen inde sequitur efficientis causalitatem fieri per aliam, ne processus in infinitum detur, sed immediatum esse effecti modum ex efficiente.

entibus, formaliter distinguuntur.

3. Causalitas materiæ in educatione, aut unione passivâ consistit.

4. Cum materia formam & in fieri recipiat, & in facto sustentet; duplex erit materiæ causalitas, una in fieri, altera in facto; quæ non re, sed ratione tantum differunt.

5. Causalitas materiæ in fieri formæ magis est extrinseca, quam in facto; cum composito se ipsam intrinsece communicet materia, non autem formæ.

3. In vnione actuali seu in informatione materiæ posita est causalitas formæ.

4. Vna eademq; causalitas formæ, est effectiva & formalis; hæc ratione ipsius formæ, quæ seipsam communicando materiam informat, illa ratione ipsius informationis, quâ materiam informat.

5. Causalitas efficientis, causalitas materiæ, & causalitas formæ, à suis terminis modaliter, à seipsis in una communi unione materialiter conveni-

III. *Motus*

III. *Motus est dependentia, seu modus termini ab agente in fieri.*

1. Terminus á Quo, & ad quem, non sunt de formali conceptu motus; intrinsecum tamen respectum includit motus ad vtrumq; non autem ad subiectum quâ talis.

2. Est igitur motus quid transcendens, & superius actione & passione, tanquam materialis, & inadæquatus vtriusq; conceptus vt docet *Suarez*. Tom. 2. Metaph. Disp. 49. 53.

3. Abstrahit igitur motus a creatione, & ab educatione formæ è potentia materiæ.

4. Ergo non ratione solum, abstrahit motus a passione.

5. Creatio igitur duplicem includit respectum, vnū ad potentiam simpliciter activam; alterum ad terminum sine subiecto productum.

6. Ergo creatio fit sine passione, aut ulla mutatione propriè dicta; nec dici potest res per creationem producta, aliter se habere quam prius.

7. In productione prima creaturarū corruptibilium, duplex motus tueri posset, creatio nempe, & generatio, illa, solius materiæ primæ, hæc, formarū materialium & accidentalium a materia dependentium, quia tamen nullum subiectum in creatione præsupponitur, sed totum compositum in instanti ex nihilo producitur; ideo materiam primam in prima productione creari, & reliquas formas sive substantiales, sive accidentales, concreari dicendum est.

4. Eductio formæ è potentia materiæ, passionem cum relatione ad subiectum includit.

5. In educatione formæ sola ratione differt motus a passione.

6. Per solam igitur inclusionem passionis, & relationis ad subiectum differt generatio, a creatione.

7. Etsi *Suarez* asserere videatur (loco citato) motum nec re nec ratione, sed appellatione tantum, præsertim in generatione naturali, a passione distingui, eo quod passio vt respicit mobile à mutatione difficulter distingui videatur, apertis tamen verbis seipsum explicat, docens motum & passionem, si præsciscuntur, non nisi sola ratione differre, adeo vt non habeant quidam alia media quibus se ostentent, quam vt sublimiores & accuratiores Philosophos iniuste carpant.

IV. *Μία ἐκαστὸν σῶματος κινήσις, κατὰ φύσιν.* Arist. 2. de Cal.

I. Cum

1. Cum planetis accidunt altitudo, depressio, retrogradatio, statio &c. plures dari partiales sphaeras in qualibet totali planetarum sphaera, invitis Averroistis, non experientia solum, sed ipsa etiam ratio convincit.

2. Sol eandem supra Horizontem servans altitudinem in Auge, seu in Cancro existens, aere discussis vaporibus sereno, major apparet aestate quam hyeme, dum Sol oppositum Augis, seu Capricornum perlustrat. Nec commentum illud ab Hieronimo Fracastorio de majori densitate partis sphaerae in opposito Augis, quam in ipsa Auge, obtrusum, quidpiam prodest, cum Sol remotis vaporibus, aequali splendore in Auge, ac in Apogaeo pelluceat.

3. Licet omnes orbes coelestes circa centrum universi ierantur, & quamvis concentrici idem centrum cum centro universi habeant, excentrici tamen nec idem cum universo centrum habent, nec per lineam physicè circularem moventur.

4. Supra firmamentum plures sunt orbes coelestes, pluresque motus circulares.

V. *In termino generationis duo sunt modaliter distincta: patientis forma, & ejus ab agente dependentia.*

1. Generatio igitur est modus seu dependentia formae, actionem, passionem & motum intrinsecè includens.

2. Licet generatio a forma modaliter tantum differat, actio tamen, passio & motus a generatione, & a seipsis formaliter solum distinguuntur.

3. Actio & passio ad modum facti conceptae, hae ut patienti inductae, illa ut ab agente egressa, rationes praedicamentales induunt; motus vero praescisè sumptus, ut quid infectum in fieri, determinatum Categ. conceptum exiit.

4. Motus igitur praescisè sumptus pro via in terminum, nec agens, nec passum, sed terminum cuius est modus respicit.

5. Licet actio, unica & adaequata relatione, principium & terminum, referendo illud in hunc, respiciat; a motu tamen, aut a passione non differt, nisi quatenus principium praescisè refert.

VI. *Cum forma per positivam actionem producta cum illa qua per eandem actionem destruitur in eodem subjecto consistere repugnet, corruptio ad talem actionem consequuta sine praesupposito subje-*

cto

Et fieri nequit.

1. Annihilatio nihil quod actionis subjectum esse potest relinquens, nec actio nec motus dici potest, nec par ratio est creationis ex nihilo, & annihilationis in nihilum.

2. Quod annihilatur, per positivam actionem per se non destruitur.

3. Illa igitur actio qua panis in Sacramento Eucharistiae (ut somniant Pontificij) convertitur in corpus Christi non est actio, cum destructo pane praesuppositum subjectum non maneat, sed mera est (revera tamen nihil est) suppositi panis annihilatio, & (si fieri posset) corporis Christi in locum panis substitutio.

4. Inapte igitur talis annihilatio dicitur Transubstantiatio, nec effugium illud Pontificijs prodest, quo quantitatem panis annihilati, vicem talis subjecti subire affirmant, cum non minus repugnet quantitati panis, actioni ad modum ipsius panis subsistere, quam substantiae panis, alteri ad modum quantitatis inherere; & quid absurdius quam substantiam alteri ad modum accidentis inherere; & accidens ad modum substantiae accidenti subsistere; hoc enim nihil aliud est, quam accidens esse substantiam, & contra, atq; adeo substantiam, non esse substantiam, nec accidens esse accidens.

VII. Η' ἀλλ' ὁ θόρα, ἀλλ' γενέσις, Arist. lib. 1. de Gen. & Cor. 3.

1. Eadem actione qua generatur una forma, corrumpitur & altera quae simul cum priori in eodem subjecto consistere nequit.

2. Ergo in generatione unius & in corruptione alterius in eodem subjecto una fit actio, & duplex mutatio; una geniti, altera corrupti.

3. Corruptio igitur non per se, sed consecutive & per accidens a generante fit.

4. A causa naturaliter agente fieri nequit corruptio alterius nisi actio aliqua, si non ex parte patientis, saltem ex parte agentis interveniat, ad quam consecutive sequitur corruptio.

5. Quando igitur sola mutatione sine vlla agentis actione corrumpitur effectum, illa corruptio per solam suspensionem influxus libere agentis, nullo novo esse communicato resultat in effecto.

6. Sicut praesentia Nautae in navi est positiva conservatio-
nis navis a naufragio causa; ita ejus absentia a navi cui tenebatur
adesse

adesse, est negativa submersionis navis idq; per se Physicè & Ethicè causa.

7. Vt præsentia gratiæ fuit positiva conservationis Adami a lapsu causa; ita ejus absentia seu subtractio, cui ministrandæ non tenebatur Deus, est negativa tantum Physicè non Ethicè illius primævi lapsus origo.

8. Prima & positiva lapsus Adami causa fuit libera & defectuosa ipsius Adami voluntas, cujus lapsus scaturigo fuit intrinseca & connaturalis finitæ & limitatæ perfectionis humanæ mutabilitas & imperfectio.

VII. *Εἰνὶ μὲν τοιούτοις, τὰ πάντα γινώσκει, ὅτι τὰ πάντα ποιεῖ.* Arist. lib. 3. de Anima. cap. 6.

1. Intellectus agentis in homine est species intelligibiles patienti imprimere, & patientis est, per eas intelligere.

2. Intellectus agens phantasma externum non a suo esse objectivo simpliciter, sed ab ejus esse phantasiæ proportionato liberat.

3. Licet igitur objectum phantasiæ, & intellectus possibilis sit eadem entitas; species tamen sive effective, sive formaliter illud repræsentantes, longe differunt; hæ enim sunt sensibiles, & modo materiali expressæ; illæ intelligibiles modo spirituali objectum suum repræsentantes.

4. Phantasma igitur objectivum non ut est intellectui impropportionatum, sed ut illustratione objectiva extrinsece illustratum, est intellectus agentis in specie intelligibili elicenda instrumentum.

5. Intellectus igitur agens nul-

2. Virtute specierum ab intellectu agente patienti impressarum, intellectus patiens novas in se species intelligibiles parit, quibus universalium species expressas seu cognitiones format.

3. Intellectus patiens in statu unionis cum corpore nihil sine dependentia a phantasmatis naturaliter cognoscit.

4. Quod igitur intellectus rem materiale modo spirituali cognoscat, id habet a specie ab intellectu agente impressa: quod vero rem singularem vel universalem intelligat, id determinationi phantasmatum debet.

5. Ergo supernaturalia intellectui humano per species non a naturali, sed a supernaturali agente impressas, innotescunt.

nullius rei vniuersalis sed singularis, nec singularis substantiis
sed accidentalis, nec accidentalis spiritualis sed materialis, mo-
do immateriali speciem intellectui patienti imprimit.

6. Intellectus agens effective ad patientem, patiens subjec-
tive ad agentem, & phantasma objective ad utramq; potentiam
se habet.

THESES GEOMETRICÆ.

*Omne Trianguli maius latus maiorem angulum
subiēdit, & maior angulus maiori lateri subiēditur.*

1. Omnes anguli *Æquilateri* sunt æquales; *Iso-*
scelis duo sunt æquales & vnus inæqualis; & om-
nes anguli in *Scaleno* sunt inæquales.

2. Ergo *Triangulum rectangulum* est vel *Iso-*
celes, vel *Scalenon*, sicut & *Amblygonyum*, non autem *æquilate-*
rum; at *Oxygonyū* esse potest *Æquilaterū*, *Isosceles*, vel *Scalenō*.

3. Si duo anguli inter se fuerint æquales in quolibet triangulo,
latera æqualibus angulis subtensa erunt inter se æqualia, & contra.

4. Si duo latera *Trianguli* ad basin sint æqualia, sive basis ip-
sa illis fuerit æqualis sive non, protractis, vltra basin lateribus e-
tiam si in infinitum, anguli tam supra quam infra basin, erunt in-
ter se æquales.

5. Ergo non solum in *Isoscelibus*, sed etiam in *Æquilateris*
anguli supra & anguli infra basin sunt inter se æquales.

6. Anguli tamen infra basin sunt inæquales angulis supra ba-
sin, & contra; at anguli supra & infra basin qui sunt deinceps, li-
cet inter se sint inæquales, duobus tamen rectis sunt æquales.

II. *Paralelogrammum, diametro e quovis angulo ducta bifari-*
am secatur.

1. Anguli tamen in quovis *paralelogrammo* bifariam non se-
cantur,

2. *Diameter Quadratum & Rhombum*, eorumq; angulos bi-
fariam; at *Rhomboidem*, & altera parte longius quoad latera,
non quoad angulos bifariam dividit.

3. In omni *Paralelogrammo* diametri se mutuo bifariam secant,

e quarum sectione oriuntur quatuor anguli aut recti, aut quatuor rectis æquales.

III. *Circuli sunt inter se æquales, quorum non solum diametri, sed etiam linea a centro ducta sunt inter se æquales.*

1. Si duo circuli se mutuo interiorius tangant, non sunt æquales nec idem centrum habere possunt.

2. Duobus circulis ex eodem centro descriptis, si ab aliquo circumferentiæ exterioris puncto ducatur linea recta, interioris circumferentiam secans, segmenta ejus inter utramq; peripheriam ducta erunt inter se æqualia, quod non evenit, si eorum unus alterum interiorius tangat.

3. Linea recta, aliam rectam ad angulos rectos in circulo bifariam secet, & centrum circuli facile reperietur.

IV. *Licet angulus acutus recto sit minor, dato tamen quovis acuto, dari potest eo minor, idq; in infinitum.*

1. Quamvis igitur angulus contingentiae sit quolibet rectilineo minor, ipse tamen alio erit major, & lineis curvis in infinitum divisibilis.

2. Angulus contingentiae circularis, est minor quovis rectilineo acuto; at angulus semicirculi semper est eo major.

3. Angulus, igitur contactus, pariter & anguli semicirculorum quæ a peripherijs æqualibus efficiuntur sunt inter se æquales.

4. At anguli contactus, a majoribus peripherijs facti, minores, & a minoribus majores fiunt; contra vero anguli semicirculorum majorum fiunt majores, & anguli minorum minores evadunt.

THESES SPHERICAE

Orizon, Zodiacus, & Equator, circuli cum diversitate angulorum se invicem bifariam secantes, quatuor in quavis sphaera nisi in Paralela constituent triangula; quorum singula unum angulum circa puncta æquinoctialia habent, reliquos vero duos ad Zodiaci & Equatoris cum Horizonte inter sectionem retinent.

1. Causa obliquitatis angulorum in sphaera recta est praesertim

sertim obliquitas Zodiaci ab *Æquatore*, quæ super diversos polos & axes eodem feruntur motu: causa vero obliquitatis angulorum in sphaera obliqua, est obliquitas tum Zodiaci, tum Horizontis ab *Æquinoctiali*.

2. Si igitur arcus Zodiaci in intersectione Horizontis angulum constituat obtusum, illi necessario subtenditur arcus *Æquatoris* arcu Zodiaci major; contra vero si Zodiacus cum Horizonte angulum efficiat acutum.

3. Ergo arcus Zodiaci minor, cui major arcus *Æquatoris* subtenditur, majori spatio cooritur; contra vero minori arcu in *Æquatore* subtenso quam in Zodiaco, minori tempore supra Horizontem assurgat arcus Zodiaci.

4. Cum igitur arcus *Æquatoris* tempore æquali, arcus vero Zodiaci inæquali spatio orientur & occidant; ortus & occasus partium *Æquatoris* sunt ortus & occasus partium Zodiaci modus & mensura.

II. Horizon rectus Æquatorem ad angulos rectos & obliquus ad angulos obliquos intersecat; hic sphaeram obliquam, ille rectam constituit.

1. Polus Horizontis recti incidit in Peripheriam *æquatoris*, & contra, polus *æquatoris* in peripheriam Horizontis.

2. Nihil interest siue exordium diei in sphaera recta sumatur ab ortu, vel ab occasu Solis, a meridie, vel a media nocte; cum Meridianus & Horizon in hac sphaera æqualiter secant *Æquatorem*.

3. Cum punctum verticale habitantium in sphaera recta sit in *Æquatore*: nulla hic datur latitudo loci, nec elevatio Poli.

4. Cum igitur habitantes in hac sphaera utrumq; Polum vi-

1. Polorum Horizontis obliqui unus extra, alter infra Polos *Æquinoctiales* cadit, & quanto deprimitur unus, tanto elevatur & alter.

2. Quanta est elevatio Poli in sphaera obliqua, tanta est latitudo loci & contra.

3. Quanto igitur intervallo removetur Zenith cujusvis loci in meridiano ab *Æquatore*, tanto illi elevatur Polus & contra.

4. Quot sunt Horizontes in hac sphaera, tot Meridiani, & contra, & uterq; est immutabilis ratione sphaeræ & mutabilis ratione nostri.

deant omnes stellæ illis oriuntur & occidunt.

5. In sphaera ^{terre} quotannis est Æquinoctium, cum Horizon Æquatore, omnesq; circulos ad Æquatorem paralelos ad angulos rectos intersecet, geminum hic ver, duplex æstas, geminus autumnus, duplex hyems, & quatuor umbræ, quibus etiam addi potest & quinta dum Sol tempore solstitij transit per Æquatorem.

III. Ea est habitudo Zodiaci ad Horizontem obliquum ratione ortus & occasus, ut una ejus pars ascendens vel descendens recte, alia oblique, & alia, nec recte nec oblique oriatur vel occidat.

1. Sole intersectionem vernam superante, medietas Zodiaci tempore diurno plus de signis recte orientibus, quam de signis oblique orientibus complectitur in sphaera obliqua.

2. Dierum incrementa & decrementa, sunt majora prope Æquinoctia, quam prope solstitia.

3. Hinc est quod diebus vernalibus & autumnalibus insignia fiant dierum incrementa & decrementa, æstivis vero & brumalibus perexigua.

4. Ergo motus Solis in accessu ad Æquatorem, & in recessu ab eodem, est uniformiter, difformis: quippe per æqualia intervalla fiunt inæquales accessus ad Æquatorem, & recessus ab eodem.

5. Hinc Sol in ☿ & ♄ stare dicitur, & Tropici, solstitiorum denominationem sortiuntur.

THESES METAPHYSICAE.

I.

NS per essentiam est ex se necessarium, quod ab alio non est producibile, nec ad modum potentie conceptibile.

1. Ens per participationem est esse ab alio.
2. Esse a se, est ipsa entitas divina, & ens ab alio, est ipsa creatura.

3. Esse

3. Esse, seu actualis existentia DEO essentialiter convenit & in omni divinitatis conceptu intrinsece includitur.

4. Cum igitur in compositione, sive Metaphysicâ, sive Logicâ unius conceptus alterum intrinsece non includat, DEVS est actus purissimus nullam compositionem, sive Metaphysicam, sive Logicam admittens.

5. Licet nos audito nomine (DEVS) naturam divinam concipiamus, & expressâ illius naturæ speciem formemus, in hoc tamen naturæ statu proprium & distinctum de DEO conceptum, quatenus in se est, non habemus.

6. Nominamus & concipimus DEV M voce & conceptu simplici, confuso tamen & imperfecto ex parte nostra, sed omnem perfectionem in illa confusione involvens ex parte sua.

7. Sub diversos & inadæquatos conceptus simplices in homine, cadunt varia attributa divina, & vere de DEO dicuntur ex parte nostra, licet nugatorie ex parte sua.

8. Deus Opt. Max. est primarium, licet inadæquatum Metaphysicæ objectum, non prout in se est, sed quatenus ob infinitam suam perfectionem, cuius radij sparsim in creaturis micant, sub variis inadæquatis conceptibus ab intellectu humano concipitur.

II. Quicquid a quolibet in fieri ita dependet, ut sine eo, ab alio fieri nequeat, id ab eodem in facto ita dependet, ut sine eius influxu esse non possit.

3. Indifferens est creatura ad esse vel non esse & alio conceptu cognoscitur, ut est in potentia, sive objectiva, sive creatrice, quam ut est in actum reducta, aut ut ab actu producta.

4. Ergo conceptus existentiae non est de conceptu essentiae creaturæ licet re ipsa sint eadem entitas extra causas producta.

5. Licet compositio ex esse & essentia concipi possit in statu potenciali naturæ creaturæ perfectius tamen in statu ejus actuali concipitur.

6. Ergo essentia & existentia creaturæ non differunt re sed ratione tantum, cuius fundamentum est imperfectio creaturæ, quæ hoc ipso quod a se non habeat esse sed ab alio participatum, intellectui humano præbet ansam præscindendi essentiam ab existentia, cum interim nec in statu potenciali, nec in statu actuali realiter distinguantur.

1. Esse participatum & in fieri, & in esse ab ente per essentiam intrinsece dependet.

2. Nulla igitur creatura a se, nec ab alia sed a DEO per creationem intrinsece fit, & per conservationem in suo esse intrinsece est.

3. Ergo DEVS est creaturarum causa & in fieri & in esse directe, primo & per se.

4. Effectus naturalis a causa secunda univocá in fieri tantum, a quadam æquivocá & in fieri & in esse; sed a nulla ~~tantum~~ causa creata dependet intrinsece & per se.

5. In rerum productione & conservatione a causis secundis immediate & intrinsece concurrit causa prima.

III. Instans, quo fit creatio, continet tempore subsequenti, quo durat conservatio, conjungitur; eo nempe modo quo terminus indivisibilis rei divisibili immediate coheret: adeo ut creatio sit quasi indivisibilis conservatio, & conservatio quasi continuata creatio.

1. Creatio & conservatio creaturæ a DEO re ipsa non sunt duæ, sed una indivisibilis numero actio.

2. Ergo creatio & conservatio non re, sed ratione per coexistentiam & denominationem extrinsecam a duratione successiva distinguuntur: illa esse prius habiti negationem; hæc, esse nunc accepti possessionem connotans.

3. Creatio & conservatio creaturæ a DEO nihil aliud sunt, quam ipsa creatura in fieri, & in esse a DEO intrinsece dependens.

IV. Cum actio cause secunde sit aliqua entis participatio, in omnium creaturarum actiones immediate influit causa prima.

1. Non agunt igitur creaturæ per se sine DEI concursu, ut voluit *Durandus*; nec per immediationem virtutis diffusæ solum, ut censuit *Ferrarius*; sed per utramq; cum virtutis tum suppositi immediationem cum causis secundis concurrit causa prima.

2. Non per aliam sed per eandem causæ secundæ actionem concurrit Deus, & utraq; causa tam prima quam secunda, in suo genere est ejusdem effectus causa totalis, & adæquata.

3. Vnum suppositum immediate agens, alterius immediate agentis consortium non excludit.

4. Con-

4. Concurrit D E V S cum causa materiali & formali, non ad modum materiae, aut formae, seipsum subjiciendo, aut informando; sed effective, efficiendo & conservando, quod materia subjiciendo, & forma informando praestant.

5. Creaturae in operationibus suis naturalibus proprie non sunt instrumenta D E I, sed causae potius in suo genere principales a D E O sic ordinatae: cum effectuum suorum esse possint causae univocae, quarum rationem non participat instrumentum; quod infinitam D E I bonitatem & potentiam monstrat, cum in tantam perfectionem ab ullo agente creato evehi non posset instrumentum: dicimus tamen causas secundas ad primam relatas esse instrumentales: ad effectus vero suos naturales collatas, esse causas in suo genere principales.

V. Concurfus causa prima cum secundis non est actus voluntatis causa prima ad intra, nec est aliquid superadditum quod sit actionis principium, nec est conditio ulla ad actionem necessaria, sed est moduscujusdam fieri immediate manantis a causa prima supponentis in causa secunda virtutem datam & conservatam a causa prima.

1. Concurfus D E I cum creaturis est ipsa actio creaturae, quae ipsa est & Dei & creaturae; hujus ut ab eius voluntate tanquam a principio proximo elicitae (si sit agens intellectuale) illius vero, quatenus est ab actu voluntatis ipsius Dei, siue quo factum est nihil.

2. Secundum capacitatem creaturarum earumque naturas & vires a Deo ipso datas & conservatas in omnibus suis actionibus naturalibus cooperatur Deus, eas tamen regendo & dirigendo pro ineffabili sua providentia quo vult sine vlla motione causali ex parte sua ad malum.

3. Quod infinita illa sapientia ab aeterno praescivit creaturam in tempore a se creandam adhibito suo concursu naturaliter acturam, illi concursum suum pro infinita sua bonitate suppeditat quod tamen si vellet impedire posset.

4. Natura tamen creaturae in agendo non specificat nec a priori determinat actum voluntatis divinae ad concurrendum sed est quasi ratio objectiva secundaria a seipso producibilis, & ex se talem Dei concursum postulans.

5. Con-

5. Concurſus DEI non tollit uſum liberi arbitrij in actionibus quas voluntas humana elicere poteſt per naturam, nec invita ſelectitur in actionibus quas elicit per gratiam.

6. Cum cauſa ſecunda quo ad ſpeciem actionis determinet primam, omnis defectus omniſque vitioſitas quæ in actiones creaturarum cadunt, ab innata ipſarum imperfectione, aut ab acquiſita earum vitioſitate ſcaturiunt, a quibus idcirco ſimpliciter immunis eſt puriſſimus ille omnium bonorum fons & origo.

Soli DEO gloria.

FINIS.

